

*Дмитренко Алла Василівна,
кандидат економічних наук*

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Крндратюка
Міщук Єлизавета Миколаївна, Фурман Юлія Юрївна,
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Крндратюка*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Фінансовий сектор України тривалий час виступає як рушієм економічного зростання й фінансового розвитку, так і джерелом фінансово-економічних криз. Протягом останніх декількох років фінансовий ринок України динамічно розвивається. Сукупні активи фінансових посередників збільшилися за останні 5 років у 5 разів приблизно до 50% від ВВП, а обсяги торгів на організованому фондовому ринку — більше ніж вдвічі і складають 4,2% від ВВП. Проте загальний рівень розвитку фінансового ринку залишається досить низьким. Найрозвинутішою складовою ринку залишаються комерційні банки при тому, що інші інститути та ринки дуже сильно відстають у своєму розвитку. Така ситуація типова для країн із перехідною економікою і є результатом незавершеності законодавчого регулювання діяльності фінансових інститутів та ринків, а також непродуманості економічної політики, щодо приватизації, валютного регулювання, підтримання низької інфляції тощо [1, с.1]).

Добре розвинені банківські установи, пенсійні фонди, страхові компанії та інші сегменти фінансового ринку є гарантією стабільного розвитку економічної системи в країні. Для України становлення та подальший розвиток фінансового ринку є передумовою появи потужного джерела інвестицій, що будуть спрямовуватися в сектори економіки держави, шляхом акумуляції вільних грошових коштів. Функціонування фінансового ринку неможливе без роботи фінансової системи, що забезпечує його нормальне існування і розвиток.

Такий стан розвитку ринку фінансових послуг в Україні неповною мірою відповідає загальносвітовим тенденціям, що призводить до його суттєвого відставання, неконкурентоспроможності, ізольованості та неготовності увійти у глобальну фінансову систему [2].

На вітчизняному фінансовому ринку існує багато проблем, пов'язаних з недостатньою ефективністю діяльності фінансового сектора країни, низьким рівнем економічної грамотності та поінформованості споживачів фінансових послуг щодо особливостей функціонування фінансових установ і можливостей отримання необхідних фінансових послуг, недостатньою довірою населення до діяльності фінансових посередників, відсутністю достатньої практики ринкових відносин тощо.

Проаналізувавши дослідження українських вчених можна виділити такі основні проблеми функціонування вітчизняного ринку фінансових послуг [3].

Серед них:

—відсутність належних правових засад для повноцінного розвитку ринку фінансових послуг;

—розбіжності в законах, які регулюють діяльність як самого фінансового ринку, так і окремих фінансових установ;

—постійні зміни в законодавчій базі щодо функціонування ринку фінансових послуг;

–недостатнє державне регулювання та нагляд за діяльністю банківських і небанківських фінансових посередників, здатних забезпечити цивілізованість, відкритість і доступність ринку фінансових послуг;

–невідповідність законодавчого регулювання окремих видів фінансових послуг європейським нормам;

–відсутність концепції довгострокового розвитку банківських і небанківських інститутів на ринку фінансових послуг;

–нерозвиненість інфраструктури ринку фінансових послуг, зокрема – депозитарної системи;

–недостатність капіталу та низький рівень професійної підготовки працівників значної частини небанківських фінансових установ;

–відсутність якісної системи обліку, звітності, розкриття інформації щодо діяльності фінансових установ в Україні;

–наявність факторів великих “ризиків” для інвесторів, позичальників і інших користувачів фінансових послуг;

–значний ступінь недовіри з боку пересічних громадян до частини небанківських фінансових установ (зокрема, довірчих товариств, інвестиційних та пенсійних фондів) [2].

Для вирішення цих проблем і формування досконалого вітчизняного фінансового ринку, який згодом стане повноцінним учасником світової фінансової системи потрібно:

1. Удосконалити правову базу для усунення асиметричного розвитку серед представників фінансового посередництва з посиленням конкуренції, поміж яких створюватимуться передумови для подальшого розвитку ринку фінансових послуг.

2. Сприяти регіональній збалансованості ринку фінансових послуг.

3. Затвердити чітку концепцію інтеграції України у світовий економічний простір.

4. Посилити чинники стабілізації фінансової системи через усунення наслідків фінансово – економічної кризи в Україні, яка спричинила роздробленість посередників на ринку фінансових послуг і потребує, як наслідок, укрупнення капіталів фінансових інститутів.

5. Створити фінансово потужний та конкурентоспроможний банківський сектор.

6. Формувати державну підтримку для фінансових посередників та інститутів, оскільки з них й починається стабілізація фінансової системи країни [4, с. 65].

Серед особливостей світового фінансового ринку можна вказати на диверсифікацію його сегментів та інструментів операцій (на ринках обертається понад 2000 різних інструментів та їх комбінацій, які забезпечують інвесторам та реципієнтам капіталу різноманітність варіантів з позиції витрат, ризиків, прибутку, термінів, ліквідності та контролю), застосування специфічних процентних ставок (LIBOR, ціноутворення на кредити МВФ: базова ставка СПЗ + додаткові відсоткові пункти за розмір використаної квоти), стандартизацію операцій і високий ступінь їх технологізації (тому необхідною умовою є наявність ефективної сучасної технологічної фондової біржі), переважно документарний характер операцій. Світові фінансові ринки також мають нижчий рівень податків, існують у країнах із розвинутою кредитною, правочинною й судовою системами, валютним законодавством, що уможливорює доступ іноземних позичальників на національний ринок та котирування іноземних цінних паперів. Зрештою, країна повинна мати досвід торгівлі сучасними фінансовими і бізнес-послугами та відповідну інформаційно-комунікаційну інфраструктуру і кваліфіковані кадри, котрі можуть працювати у фінансових інститутах та регулюючих

органах. Найактивніше переливання фінансових ресурсів здійснюється у світових фінансових центрах, до яких належать: Нью-Йорк і Чикаго – в Америці, Лондон, Франкфурт, Париж, Цюрих, Женева, Люксембург – у Європі, Токіо, Сінгапур, Гонконг, Бахрейн – в Азії. У майбутньому світовими фінансовими центрами можуть стати регіональні центри – Кейптаун, Сан-Паулу, Шанхай. На світові фінансові центри перетворились окремі офшорні центри, насамперед у басейні Карибського моря, – Панама, Бермудські, Багамські, Кайманові, Антильські та інші острови. Ще однією тенденцією розвитку світового фінансового ринку є збільшення масштабів і глибини фінансових криз унаслідок глибокої розбалансованості та фактичної некерованості потоків капіталів, що спричиняє втрату доходів населення, скорочення заробітної плати, спад виробництва у реальному секторі економіки. У країнах із розвинутою ринковою економікою функціонують високоефективні фінансові ринки, які забезпечують механізм перерозподілу ресурсів серед учасників ринку й сприяють ефективному розміщенню заощаджень у галузях економіки. В Україні та країнах, де відбуваються ринкові перетворення, фінансові ринки перебувають на різних стадіях розвитку, чому сприяють масова приватизація, подолання кризових явищ та позитивні зрушення в економіці. Паралельно створюються відповідна законодавча база та механізм, котрий гарантує її виконання [5, с.7].

Для того щоб досягти активного зростання в середньостроковому періоді, Україні необхідно рішуче просуватися шляхом зміцнення макроекономічної та фінансової стабільності, а також проведення широкомасштабних і структурних реформ, які б забезпечили поліпшення бізнес-клімату, залучення інвестицій та підвищення національної конкурентоспроможності. Здійснення ефективної монетарної і фінансової політики допоможе утримати інфляційні очікування, а глибокі й комплексні фінансові та економічні реформи сприятимуть відновленню довіри до фінансового ринку та доступу до ринків капіталів для державного і приватного секторів, що зробить Україну привабливим об'єктом для інвестицій. Також варто враховувати світовий досвід, згідно з яким у розв'язанні окремих соціальних та економічних проблем, що виникають у процесі фінансової лібералізації, важливу роль відіграють неурядові організації.

Література

1. Дробязко С.І. «Сучасний стан та тенденції розвитку ринків фінансових послуг в Україні»: Інвестиції: практика та досвід : наук.-практ. журн. – Київ, 2016. – Випуск 14. – Електрон. ресурс. – Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/14_2016/6.pdf.
2. Фандеєва Н.В. «Основні проблеми розвитку ринку фінансових послуг України»: Електрон. ресурс. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/19_NNM_2007/Economics/22976.doc.htm
3. Кучерепа Н. «Проблеми та перспективи розвитку ринку фінансових послуг в Україні», 2016: Електрон. ресурс. – Режим доступу: <http://libfor.com/index.php?newsid=2738>
4. Лютий І., Дрозд Н. Вплив держави на ринок фінансового капіталу України // Фінанси України. – 2010. – №8. – С. 63–72.
5. Голуб С.М. «Тенденції та особливості розвитку фінансових ринків світу та України»: Наукові праці НДФІ • 2016 • № 1 (74): Електрон. ресурс. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Npndfi_2016_1_10.pdf